

Handläggare  
Ingela Hagström

Datum  
2012-05-03

Diarienummer  
BUN-2010-0212

Barn- och ungdomsnämnden

## **Avtal avseende övertagande av kvarvarande medel från projektet Förskolan som arena för föräldrastöd. Slutrapportering Förskolan som arena för föräldrastöd**

### **Förslag till beslut**

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

- att** godkänna avtal med Landstinget i Uppsala län avseende övertagande av kvarvarande medel om 320 300 kronor från projektet Förskolan som arena för föräldrastöd, samt
- att** lägga slutrapporteringen avseende projektet Förskolan som arena som föräldrastöd till handlingarna.

### **Ärendet**

Uppsala kommun fick 9 133 000 i projektmedel inom ramen för Statens folkhälsoinstituts 50-miljoners uppdrag. Uppsala kommun har inom ramen för projektet samarbetat med ett forskningslärosäte som i detta fall varit knutet till Landstinget i Uppsala län. Uppsalas projekt syftade till att systematiskt undersöka förskolan som arena för föräldrastöd. Projektet avslutades 31 december 2011 och en slutrapport skickades in till Folkhälsoinstitutet 31 mars 2012.

Folkhälsoinstitutet har godkänt enligt beslut HFÅ 2008/214 2011-11-01 att ej förbrukade medel kan användas för ytterligare analysarbete. Enligt meddelande HFÅ 2008/214 2012-05-02 har Folkhälsoinstitutet godkänt planen för vidare analys. Kommunen överläter således kvarvarande medel 320 300 kr till Lanstinget i Uppsala län. Genom föreliggande avtal tar Landstinget i Uppsala län på sig allt ansvar för genomförande, analys och redovisning till Folkhälsoinstitutet.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Carola Helenius-Nilsson  
Direktör

## **TILLÄGGSAVTAL angående avtalet mellan Landstinget i Uppsala län och Uppsala kommun gällande deltagande i projektet Lokalt sektors överskridande hälsofrämjande arbete för barn och ungdomar**

### **§ 1. Bakgrund**

Uppsala kommun (nedan kallad kommunen) fick i årsskiftet 2008/2009 9 133 000 kr i projektmedel inom ramen för 50-miljoners uppdrag: sektors överskridande hälsofrämjande arbete för barn och unga. Kommunen har inom ramen för projektet samarbetat med Uppsala universitet, Institutionen för kvinnor och barns hälsa knutet till Landstinget i Uppsala län (nedan kallad landstinget) då det ingick i uppdraget att samarbeta med ett forskningslärosäte. Ett avtal om detta slöts mellan landstinget och kommunen år 2009. Kommunens projekt syftade till att systematiskt undersöka förskolan som arena för föräldrastöd. Projektet har avslutats den 31 december 2011 och slutrapporterades till Folkhälsoinstitutet den 31 mars 2012.

Folkhälsoinstitutet har godkänt enligt beslut HFÅ 2008/214 2011-11-01, att ej förbrukade medel kan användas för ytterligare analysarbete. En skriftlig plan ska således lämnas in i samband med slutredovisning 31 mars 2012 till Folkhälsoinstitutet. Enligt beslutet ska en kompletterande ekonomisk redovisning granskad av revisor lämnas till Folkhälsoinstitutet senast 31 december 2012. En kompletterande redovisning av resultat kopplat till plan som godkänts av Folkhälsoinstitutet ska lämnas in senast 31 december 2012. Enligt meddelande HFÅ 2008/214 2012-05-02, har Folkhälsoinstitutet godkänt planen för vidare analys.

Projektansvaret har sedan år 2009 överförs inom kommunen från kommunstyrelsen (kommunledningskontoret) till barn- och ungdomsnämnden (kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad).

Föreliggande avtal syftar till att reglera mellan landstinget och kommunen om övertagande av kvarvarande medel från projektet Förskolan som arena för föräldrastöd.

### **§ 2. Medlen**

Kommun betalar ut de återstående medlen om kr 320 300 till landstinget som har forskningsansvar inom ramen för projektet förskolan som arena för föräldrastöd.

### **§ 3. Partenas ansvar**

#### **Landstingets (Forskningslärosätet) ansvar:**

- Att använda medlen i enlighet med den av Folkhälsoinstitutets godkända planen.
- Att ansvara för och lämna in en fullständig ekonomisk redovisning, granskad av revisor till kommunen senast den 20 december 2012
- Att ansvara för och lämna in enligt Folkhälsoinstitutets hänvisningar en redovisning av resultat till kommunen senast den 20 december 2012

**Kommunens ansvar:**

- Att ansvara för att skicka in till Folkhälsoinstitutet de av landstingets (forskningslärosätet) upprättade slutredovisningarna senast den 31 december 2012.

**§ 4. Förbehåll**

Då återstående medel är avsedda att användas för analysarbete av forskningslärosätet inom landstinget har kommunen inget ansvar för genomförande, redovisning eller huruvida landstinget följer den av Folkhälsoinstitutet godkända planen. Det betyder att ifall Folkhälsoinstitutet kräver kompletteringar eller på annat sätt har synpunkter på inlämnade redovisningar, har andra krav eller anspråk mot kommunen ansvarar landstinget fullt ut för detta i förhållande till kommunen.

2012-

2012-

-----  
Cecilia Forss  
Ordförande, barn- och ungdomsnämnden

-----  
Christophe Pedroletti  
Verksamhetschef, pediatriken,  
Akademiska Sjukhuset

-----  
Carola Helenius-Nilsson  
Direktör  
Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

-----  
Anna Sarkadi  
Docent, forskningsledare

-----  
Ingela Hagström  
Strateg  
Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad





**SLUTRAPPORT  
2012-03-31**

Lokalt sektorsöverskridande  
hälsofrämjande arbete för  
barn och unga  
"50-miljonersprojektet"

**Uppsala kommun**  
HFÅ 2008/214

ers

---



## Innehållsförteckning

Gemensam slutrapport från projektkommun & samverkande forskningslärosäte .....	2
Sammanfattning .....	3
Summary (Sammanfattning på engelska) .....	4
Projektets resultat .....	5
Rapporter .....	11
Lärdomar och erfarenheter .....	13
Vidmakthålla och sprida erfarenheter .....	18
Spridning av resultat.....	21
Syfte och mål.....	23
Organisering .....	25
Samverkan .....	27
Förändringar från ursprungsplanen .....	30
Stöd från Folkhälsoinstitutet .....	31
Ekonomisk slutredovisning .....	33
Namnunderskrifter .....	38
Bilagor .....	39

## **Gemensam slutrapport från projektkommun & samverkande forskningslärosäte**

**Redovisande kommun: Uppsala**

**Samverkande lärosäte: Uppsala universitet**

**Projektets namn: Förskolan som arena för föräldrastöd**

Projektid som slutredovisningen ska omfatta: 1 januari 2009 - 31 december 2011.

### **Instruktioner**

Datum för inlämnade av denna slutrapport inklusive fullständig ekonomisk redovisning: 31 mars 2012 (om inget annat överenskommits mellan Folkhälsoinstitutet och projektkommunen)

Rapport i Word format till Elsa Rudsby Strandberg, projektledare Statens folkhälsoinstitut. E-post: [elsa.rudsbystrandberg@fhi.se](mailto:elsa.rudsbystrandberg@fhi.se)

Rapporten skall skrivas under av kommunens projektledare, kommunens firmatecknare samt ansvarig forskare och skickas till Statens folkhälsoinstitut, 831 40 Östersund

Den ekonomiska slutredovisningen ska vara granskad av auktoriserad/godkänd revisor. Intyg ska bifogas.

Projektets diarienummer hos Statens folkhälsoinstitut	HFÅ 2008/214		
Kommunens organisationsnummer	2120003005		
Telefon till kommunen:	018-727 86 00		
Adress:	Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad, Stradbodgatan 1, 753 73 Uppsala		
E-post:	barn-ungdom-arbetsmarknad@ uppsala.se		
Projektledare: Ingela Hagström	Telefon: 018-727 86 35	E-postadress: ingela.hagstrom@ uppsala.se	Postadress: Kontoret för barn unga och arbetsmarknad 753 75 Uppsala
Forskningsansvarig Anna Sarkadi, leg. läkare, docent	Telefon: 018-611 5965 070 6113691	E-postadress anna.sarkadi@kbh.uu.se	Postadress: SHS Vårdcentrum Box 609 751 25 Uppsala



## Sammanfattning

Här lämnas en kort sammanfattning av projektet och de resultat som uppnåtts, ca 300 ord (texten kan komma att publiceras på Folkhälsoinstitutets webb).

Förskolan som arena för föräldrastöd var en klusterrandomiserad studie där förskolor lottades till att bli interventions- eller kontrollförskolor. Syftet var att undersöka om förskolan skulle kunna vara en bra plattform för att erbjuda strukturerat föräldrastöd: om föräldrar och pedagoger skulle ta till sig programmet och om programmet hade effekt på föräldrars och barns välbefinnande. Studien var den första undersökningen av Triple P, Programmet för positivt föräldraskap i Sverige. Sammanlagt deltog 488 valbara barn i studien: av dessa finns data på 359 (74%) 18 månader efter den första mätningen.

Sammanlagt deltog 32% av mammorna och 17% av papporna. En självselektion av deltagare i interventionen innebär att föräldrar som upplevde mer beteendeproblem hos barnen och mindre nöjdhet med sin roll som förälder valde att delta i insatserna.

Studien fastslår att förskolan är en viktig arena för att erbjuda föräldrastöd. Förskolepedagoger har alla förutsättningar att utbildas i föräldrastödsprogrammet Triple P. I stort sett samtliga föräldrar upplevde det som positivt att Triple P erbjöds på förskolan. Genomgående har föräldrarna varit positivt inställda till de strategier, tips och råd som de fått och de har förhållit sig till programmets alla delar som till ett smörgåsbord där de kan använda de delar som tilltalar dem.

Föräldrars ineffektiva fostransstrategier, som att överreagera eller vara alltför eftergiven, hängde samman med 3-4-åringars beteendeproblem i en svensk normalpopulation. Programeffekter sågs på föräldrars nöjdhet med och tilltro till den egna förmågan i föräldrarollen. Inga negativa effekter fanns på inåtvända problem. De föräldrar som tog del av insatsen minskade sina ineffektiva föräldrastrategier och egna psykiska symtom. Det fanns inga statistiskt signifikanta effekter på barns beteendeproblem i interventionsgruppen även om trenden ser ut att gå mot större förbättringar i interventionsgruppen än i kontrollgruppen. Däremot minskade antalet barn med uppförandeproblem och andelen föräldrar med klinisk nivå av depression i interventionsgruppen, vilket ger viktiga besparingar redan på kort sikt.

## Summary (Sammanfattning på engelska)

This study aimed to investigate whether preschools are a relevant arena for providing structured parenting support. Specific aims were to investigate whether parents and teachers would embrace the program and if the program was effective in improving parents' and children's wellbeing. The study was a cluster randomised controlled trial with preschools as the unit of randomisation.

Parents of 488 children participated in the study. The retention rate was 74% at the final assessment, 18 months past-baseline. In total, 32% of the mothers and 17% of fathers attended the program. Parents with lower levels of parenting satisfaction and who reported higher levels of child behavioural problems self-selected themselves into the program.

The study shows that preschools are an essential arena for parenting support. Preschool teachers could easily be trained to deliver Triple P. Almost all parents were happy with the Triple P being offered at their children's preschool. Also, parents were generally satisfied with the support they received. The program offered them a range of strategies, advices and ideas from which parents picked and chose what they found appealing.

In this sample of a normal Swedish population, ineffective parenting practices, i.e. over-reactive and inconsistent parenting, were linked to young children's behaviour problems. The intervention was related to higher parental satisfaction and confidence in their parenting role. It had no adverse effects on internalising problems. Parents who actually attended the program reported significant reduction in ineffective parenting practices and parental adjustment problems. Although no statistically significant effects were found on children's behaviour problems, there was a trend toward greater improvements in the intervention condition compared to the controls. Finally, significant reduction in the number of children with behavioural problems and number of parents with clinical levels of depression translated to major short-term savings. This was also the first study of Triple P in Sweden.

Vi samtycker till att texten publiceras på Folkhälsoinstitutets webb (markera med kryss efter valt alternativ)

Ja:

Nej:



## Projektets resultat

**Har ni nått er/a målgrupper genom arbetet med projektet?****Ange vilken er primära målgrupp varit**

Ja. Beskriv hur: Insatsen med föräldrastöd i förskolan var avsedd att utgöra universellt föräldrastöd vilket betyder att Triple P erbjöds till alla föräldrar med barn på interventionsförskolorna, oavsett om de hade tackat ja till att delta i studien eller ej. Föräldrar har själva kunnat välja vilka insatser de önskat ta del av, seminarier och/eller rådgivningssamtal. Sammanlagt har 231 föräldrar tagit del av seminarie 1, 174 av seminarie 2 och 146 av seminarie 3. 67 föräldrar har tagit del av rådgivningssamtalen. En delstudie genomfördes där Triple P erbjöds på öppna förskolan. I denna deltog 24 föräldrar på minst ett seminarium och 15 föräldrar deltog på hela serien om 3 seminarier.

Av 488 valbara barn var det i interventionsgruppen föräldrar till 102 barn (32,7%) som deltog i någon Triple P-insats. För 23 barn deltog båda föräldrarna, för 11 barn deltog endast papporna och för 68 barn endast mammorna. Totalt deltog 34 av papporna (16,8%) och 91 av mammorna (31,8%) i interventionsgruppen. Resultaten visar att de mammor som deltog i Triple P kände sig mindre säkra som föräldrar, de rapporterade mer beteendeproblem hos sitt barn och de upplevde barnets beteende som mer problematiskt än de mammor som valde att inte delta i Triple P. Dessutom hade de högre nivåer av föräldrastress och upplevde det svårare att hantera stressen. Det fanns också en tendens till att mammorna som deltog i Triple P var mindre nöjda med föräldrarollen och skattade sig som mera eftergivna jämfört med övriga mammor vid baslinjemätningen.

De pappor som valde att delta i Triple P upplevde fler känslomässiga problem hos sina barn, de själva hade mer symtom på depression och ångest och hade en tendens till mer symtom på stress jämfört med övriga pappor vid baslinjemätningen. Utifrån baslinjemätningen framkom att Triple P hade fångat en målgrupp vars föräldrabetenden enligt tidigare studier har visat sig ha samband med barns beteendeproblem. Således har insatsen nått familjer som uppvisar flera faktorer inom riskområdet.

Från den bakgrundsenkät som 90 % av målpopulationen fyllde i gick det att se att föräldrar som inte talade svenska och föräldrar med lägre utbildning och upplevda ekonomiska svårigheter i högre utsträckning tackade nej till att vara med i studien än svenskfödda föräldrar och föräldrar med mer utbildning.

Ja delvis. Beskriv hur/varför:

Nej. Beskriv varför:



**Processbeskrivning:**

**Ge en beskrivning av hur ni jobbat i projektet (max 600 ord) för att nå era uppsatta mål, exempelvis med nätverk, förankring och deltagande, mottagande hos de målgrupper ni vänt er till i projektet.**

**Förankring**

De har varit viktigt att arbeta kontinuerligt med förankring under hela projekttiden. I projektet har det handlat om information och kommunikation för att hålla igång pedagogerna och hjälpa dem med marknadsföring. En viktig lärdom har varit att kommunikationen mellan samtliga parter behöver vara tydlig med hänsyn till de olika organisationernas kulturer, uppdrag och behov. Till exempel har det inneburit att projektledningen har arbetat för att öka förståelsen mellan forskning och förskoleverksamheten. Det har även behövts kontinuerlig kommunikation mellan projektet och de deltagande förskolorna för att ge information och påminna om deltagandet och förväntningar. Det har behövts då det händer mycket kring förskolor, till exempel erbjudande om andra föräldrastödsprogram eller andra satsningar på förskolan som tar tid från förskolepedagogerna.

**Samarbete**

I projektet var flera organisationer inblandade, vilket innebar att det behövdes ett tillåtande klimat och förståelse för att olika saker ibland prioriteras olika inom organisationerna. Det har varit viktigt att behålla en gemensam målbild. Vägen till målet har inte varit friktionsfri och det har inte alltid varit lätt att hitta lösningar som alla parter accepterar för sina respektive agendor. Men genom att försöka förstå varandra, ha kontinuerliga träffar och att alltid ha målbilden klar har vi nått många resultat, som samtliga parter sett nytta av.

**Genomförande**

Erbjudande om att delta i projektet gick ut till samtliga förskolor i Uppsala kommun. Färre förskolor än förväntat ansökte, endast 21 förskolor anmälde sig i första omgången. På grund av detta genomfördes en ny rekryteringsomgång och 6 förskolor tillkom. Totalt har 46 förskolepedagoger utbildats i föräldrastödsmetoden, av dem certifierades 36 stycken. Efter utbildningen handledes pedagogerna i metodutförande samt i frågor som rörde implementering så som marknadsföring, hur de kunde få med kollegor och få stöd av sin chef. För att underlätta genomförandet stod projektet för vikariekostnader under pedagogernas utbildning, handledning, när de träffade föräldrar i samtal eller höll seminarium. De fick också extra tid för inläsning.

**Planering för fortsättning**

Syftet med projektet var att prova en metod som tidigare visat sig lovande, men som man behövde mer kunskap om i Sverige och som man inte tidigare hade använt med förskolan som arena. Projektledning har tillsammans med forskningen utifrån de resultat som projektet visat tagit fram bra beslutsunderlag till de aktuella politikerna. Det har varit viktigt att presentera denna information i samklang med kommunens årshjul för budget och uppdragsskrivning. God planering och gediget underlag har varit en stark framgångsfaktor till att politikerna har tagit ett beslut om att fortsätta satsa på Triple P med förskolan som arena.



**Resultatbeskrivning:****Ange de viktigaste resultaten som ni uppnått i projektet.  
Om möjligt beskriv resultat även i mätbara termer.**

Projektet har resulterat i ny kunskap inom flera olika områden varav ett område handlar om sambandet mellan föräldrars fostransstrategier och barns beteendeproblem. Föräldrars ineffektiva fostransstrategier, som att överreagera eller vara alltför eftergiven, har visat sig hänga samman med barns beteendeproblem i en svensk normalpopulation av 3-4-åringar. Föräldrar som använde mer ineffektiva fostransstrategier rapporterade; högre förekomst av utagerande problembeteenden och lägre förekomst av prosociala beteenden hos sina barn, att de var mindre nöjda med sin föräldraförmåga och kände sig mindre säkra som föräldrar. De hade också högre grad av konflikter med sin partner kring föräldraskapet.

**Jämförelse mellan interventionsgrupp och kontrollgrupp**

Det fanns inga statistiskt signifikanta effekter på barns beteendeproblem i interventionsgruppen även om trenden ser ut att gå mot större förbättringar i interventionsgruppen än i kontrollgruppen. Det fanns inte heller några negativa effekter på inåtvända problem.

**Förändringar i kliniska nivåer av problem**

Förändringar i kliniska nivåer av problem mellan de olika grupperna kunde fastställas när det gäller barns uppförandeproblem, en subskala på ECBI (Eyberg Child Behaviour Inventory). Antalet barn med dessa problem minskade signifikant i interventionsgruppen jämfört med kontrollgruppen. Fler pappor i interventionsgruppen än i kontrollgruppen gick från en extrem till en normalgrupp gällande överreagerande på Parenting Scale. Slutligen har andelen föräldrar med klinisk nivå av depression minskat i jämförelse med kontrollgruppen. Betraktar man resultaten utifrån andelen kliniska fall har interventionen haft effekt på förekomsten av svåra beteendeproblem, hårda och auktoritära fostransstrategier och nivåer av depressionssymtom som tyder på sjukdom.

**Jämförelser inom den grupp föräldrar som tagit del av Triple P före och efter programmet**

Föräldrar som deltog i Triple P förbättrade sin nöjdhet med föräldrarollen och tilltro till den egna förmågan som förälder med effektstorlekar som kan beskrivas som måttliga (0,3-0,5). De minskade även sina ineffektiva fostransstrategier, som överreagerande och eftergivenhet, med effektstorlekar som kan beskrivas som stora (0,6-0,8). Vidare minskade mammors stress- och ångestrelaterade symtom med effektstorlekar som kan beskrivas som små (0,2). Inga signifikanta effekter sågs på barns emotionella problem eller beteendeproblem i någon riktning. Det fanns inte heller några effekter på parrelationen.

Hälsoekonomiska beräkningar har också genomförts. De visade att för föräldrarna i interventionsgruppen har nivåerna av depressiva symtom minskat i den omfattning att de erhållit 3,5 extra kvalitetsjusterade levnadsår (QALYs) i jämförelse med kontrollgruppen, vilket är en hälsovinst. Kostnadseffektivitet utifrån föräldrarnas förbättrade hälsa beräknades utifrån tre olika perspektiv. Då hänsyn till samtliga projektkostnader (inklusive investeringen i utbildningen) togs blev kostnaden hög (510 000 SEK/QALY). Kostnaden för rutinmässig verksamhet blev rimlig (190 000 SEK/QALY) och för rutinmässig verksamhet med enbart en halv projektledartjänst skulle kostnaden per vunnet QALY vara låg (40 000 SEK/QALY).

Vidare visade resultaten att förekomst av uppförandeproblem hade minskat signifikant hos barnen i interventionsgruppen i jämförelse med kontrollgruppen. Sammanlagt är det tre barn som efter insatsen inte längre skattas ha utagerande problem på klinisk nivå av sina föräldrar. Föräldrarna till dessa tre barn hade alla tagit del av Triple P. De totala kostnaderna för att avvärja ett barns utagerande beteende, inom ramen för Triple P projektet, uppgår till cirka 700 000 kronor (totala projektkostnader dividerat med tre). För varje barn som inte längre har utagerande beteende på klinisk nivå sparar samhället 162 500 kronor per år (kostnader för assistent på förskola, BUP kontakt). Den årliga besparingen för tre barn är lika med 490 000 kronor. Efter två år har således kostnaderna för insatsen tjänats in. Sammanfattningsvis kan sägas att insatsen, både utifrån föräldrarnas förbättrade hälsa och minskning av utagerande problem hos flera barn har gett viktiga besparingar redan på kort sikt. Forskargruppen utarbetar nu modeller för att skatta långtidseffekter av föräldrastödsprogram utifrån de beskrivna korttidseffekterna.



#### Föräldrarnas röster om insatsen

Föräldrars skattningar av insatsen visar att för seminarierna var över hälften av deltagarna övervägande positiva i sina svar på samtliga frågor rörande exempelvis om de fått tillräcklig kunskap, kvaliteten på presentationen och om innehållet var intressant. Det framkom även att, oavsett seminarium, nästan alla föräldrarna tänkte använda de strategier de lärt sig. Resultaten för de enskilda samtalen visar att över hälften av de deltagande föräldrarna hade skattat övervägande positivt på alla frågor, såsom om de fått hjälp att hantera sitt barns beteende effektivt, mängden hjälp och kvaliteten på hjälpen. Den frågan som föräldrarna skattade lägst var om insatsen hade förbättrat parrelationen. Djupintervjuer med deltagande föräldrar visade på att majoriteten av föräldrarna var positivt inställda till de strategier, tips och råd som de fått. De tyckte att mycket av Triple P:s material bestod av sunt förnuft och stämde med hur de sedan tidigare tänkte och resonerade, samt att de såg på materialet som ett smörgåsbord där de kunde ta till sig de delar som tilltalade dem. Resultaten från djupintervjuerna visade också att i stort sett samtliga föräldrar upplevde det som positivt att träffarna hölls på förskolan. Dessutom framkom att möjligheten att få träffa andra föräldrar och diskutera föräldraskap hade varit mycket uppskattat. Föräldrarna beskrev att förskolan upplevs ha en seriös stämpel och pedagogerna är kunniga om barn i allmänhet och om barnen på förskolan i synnerhet. Att pedagogerna finns nära både barnens och föräldrarnas vardag lyftes också fram som positivt.

#### Förskolepedagogernas röster om arbetet som föräldrastödjare

Många förskolepedagoger ansåg samtal med föräldrar om deras oro och funderingar kring sina barn som en naturlig del i sitt arbete. Att arbeta med föräldrastöd via Triple P har upplevts som ett komplement och en fördjupning av det befintliga arbetet snarare än något helt nytt. Pedagogernas utvärderingar visade att projektet inneburit en intensiv period där de lagt mycket tid och energi på att lära sig både grundläggande färdigheter, såsom samtalsteknik, och själva Triple P-materialet. Utan ett omfattande stöd, handledning och möjligheter att öva och träffa andra utbildade pedagoger under denna tid hade det varit svårt att genomföra insatsen. Djupintervjuer visade också att pedagogernas egen motivation och intresse för föräldrastöd var av stor vikt, men att det inte räckte. För att implementeringen skulle lyckas var ett tydligt stöd, både muntligt och praktiskt, från ledning och kollegor av största vikt. Förskolepedagoger har således alla förutsättningar att utbildas i föräldrastödsprogrammet Triple P och genom det få verktyg och ett arbetssätt att stödja föräldrar. Även om pedagogerna inte förändrade sitt grundförhållningssätt, där många ser förskolan som en kompensatorisk insats snarare än ett komplement till föräldrars egen uppfostran, så ändrade flera pedagoger sitt arbetssätt där de uppmanade föräldrar att hitta sina egna lösningar snarare än att ge råd rakt upp och ner.

**Analys/Diskussion:****Gör en summerande analys/diskussion kring de resultat ni uppnått i projektet (kommun och forskare gemensamt).**

Följande frågeställningar önskar vi få svar på i er analys:

- 1) Vilken ny kunskap som kan främja barns och ungas psykiska hälsa har kommit fram genom projektet?
- 2) Vilken kunskap ser ni projektet tagit fram som andra kommuner kan använda sig av i sitt förebyggande arbete avseende barns och ungas hälsa?

1) Studien fastslår att förskolan är en viktig arena för att erbjuda föräldrastöd. Förskolepedagoger har alla förutsättningar att utbildas i föräldrastödsprogrammet Triple P och arbeta som föräldrastödjare. Dessutom uppskattar föräldrar att bli erbjudna stöd via förskolan. Insatsen har tagits emot av nästan en tredjedel av föräldrarna och dessa föräldrar upplevde mer beteendeproblem hos barnen och de var mindre nöjda med sin roll som föräldrar. Triple P i förskolan har alltså nått familjer som uppvisar flera riskfaktorer för utfallen vi avser att påverka. Samtidigt finns en allmän nyfikenhet och utvecklingsvilja hos föräldrar som programmet bemöter. Sammanfattningsvis sågs goda effekter på föräldrars nöjdhet med föräldrarollen och tilltro till den egna förmågan som förälder i samtliga analyser. Det fanns inte några statistiskt signifikanta effekter på barns beteendeproblem i interventionsgruppen som helhet även om trenden såg ut att gå mot större förbättringar i interventionsgruppen än i kontrollgruppen. Däremot minskade antalet barn med uppförandeproblem och andelen föräldrar med klinisk nivå av depression i interventionsgruppen, vilket ger viktiga besparingar redan på kort sikt.

2) En viktig lärdom när det gäller förutsättningar för att implementera en ny metod är att en kulturanpassning av internationella föräldrastödsprogram kan och bör göras. Bäst förutsättningar för detta är om det finns en stark teoretisk förankring av vilka programkomponenter som kan anses vara effektiva, om det finns tillförlitliga data över föräldrastراتيجier och våld mot barn från det aktuella kulturella sammanhanget och om det finns tydliga nationella riktlinjer att förhålla sig till. Utöver en generell kulturanpassning av programmet, som bör göras av en grupp bestående av forskare, utövare och brukare, behövs lokala anpassningar. För att underlätta dessa bör det tydligt framgå vilka delar i materialet som är anpassningsbara och vilka som inte får röras. Exempel på anpassningsbarhet är lokal utformning av inbjudan eller uppdelning av sessionerna till fler om målgruppen har svårt att ta till sig innehållet vid ett och samma tillfälle (föräldrar med spädbarn, föräldrar med kognitiva svårigheter etc.). Exempel på essentiella komponenter är timeout-strategin som dock kunde anpassas på ett sätt som blev kulturellt acceptabelt i Sverige – Varva ner-strategin med bibehållen emotionell kontakt med barnet.

Annan viktig lärdom som projektet resulterat i är att även om den valda yrkesgruppen visade sig ha goda förutsättningar för att utbildas och arbeta som föräldrastödjare så är det av stor vikt för framtiden att i förväg undersöka vilka förkunskaper en yrkesgrupp har och vad som eventuellt behöver kompletteras. I detta projekt blev det tydligt då förskolepedagogerna saknade vissa förkunskaper som utbildningen förutsatte, t.ex. samtalsteknik och utvecklingspsykologi. För att underlätta för förskolepedagogerna att ta till sig utbildningen lades det därför till workshops, ett handledningspaket samt en halvdag för genomgång av bland annat samtalsteknik.



## Rapporter

Rapporter/artiklar som publicerats i samband med forskningen.		
Namn på rapport/artikel	Författare	Länk till rapport/artikel
Parenting Scale: Which Version Should We Use?	Raziye Salari, Cathrine Terreros och Anna Sarkadi	<a href="http://www.springerlink.com/content/y3500815h787831/">http://www.springerlink.com/content/y3500815h787831/</a>
FÖRÄLDRASTÖD I FÖRSKOLAN – ETT LYCKAT KONCEPT	Anna Sarkadi	Tidskriften Psykisk Hälsa Temnummer Föräldrastöd på förskolan september 2011
Förskolan är en given arena för föräldrastöd	Anna Sarkadi	Förskoleforum maj 2011
Kunskapshunger och vardagsproblem motiverar dagens medvetna föräldrar - En kvalitativ intervjustudie av deltagande i Triple P	Johanna Rahmqvist	<a href="http://www.akademiska.se/upload/65454/">http://www.akademiska.se/upload/65454/</a>
Barns prosociala beteende, ineffektiva föräldrastilar och föräldrars känsla av self-efficacy i föräldrarollen - en effektstudie av Triple P i förskolan	Jeanette Åberg	<a href="http://www.akademiska.se/upload/65454/Triple_P_Uppsats_2.pdf">http://www.akademiska.se/upload/65454/Triple_P_Uppsats_2.pdf</a>
Föräldrastödsprogrammet Triple P i öppna förskolan - en pilotstudie	Maria Bäckström Karlsson och Claudia Johnsson	<a href="http://www.akademiska.se/upload/65465/Triple_P_Uppsats_OF.pdf">http://www.akademiska.se/upload/65465/Triple_P_Uppsats_OF.pdf</a>
Utagerande beteende bland barn och mammors och pappors ineffektiva fostranstrategier	Cathrine Terreros	<a href="http://www.akademiska.se/upload/65454/TripleP_uppsats_Cathrine.pdf">http://www.akademiska.se/upload/65454/TripleP_uppsats_Cathrine.pdf</a>
Barns sociala utveckling och emotionella symtom i relation till föräldrastil och föräldrars psykiska hälsa - en sambandsstudie	Linda Ahlstrand & Jenny Brithell	<a href="http://www.akademiska.se/upload/65454/TripleP_uppsats_Linda-Jenny.pdf">http://www.akademiska.se/upload/65454/TripleP_uppsats_Linda-Jenny.pdf</a>
Planerade rapporter som kommer att publiceras efter projektets slut		
Namn på rapport/artikel	Författare	
Som hand i handske - Förskolan som arena för föräldrastöd	Anna Sarkadi, Karin Fångström, Ingela Hagström, Pär Bokström, Inna Feldman, Karoline Jeppsson, Raziye Salari, Cathrine Terreros, Jeanette Åberg	
Förskolan som arena för föräldrastöd - bokkapitel till en lärobok för förskollärare	Pär Bokström & Anna Sarkadi	
Parenting Practices and Child Behavioral Problems in Swedish Families	Raziye Salari, Michael Wells, Anna Sarkadi	



"Man går inte till banken för att säga att man inte behöver lån" - En kvalitativ intervjustudie av föräldrar som inte deltog i Triple P	Karoline Nordemar
Health economic analyses of Triple P as a universal parenting program offered at preschools	Michael Wells, Filipa Sampaio, Karoline Jeppsson , Anna Sarkadi och Inna Feldman
Conscious parenting: A qualitative study on Swedish parents' motives to participate in Triple P	Johanna Rahmqvist, Michael Wells & Anna Sarkadi

## Lärdomar och erfarenheter

### Framgångar och hinder

Ange framgångsfaktorer i projektet (max 3 st.):

Gemensam problemlösning

Då förskolornas intresse för att delta i projektet inte blev som förväntat tog kommunen och universitetet ett gemensamt ansvar att se över den ursprungliga forskningsdesignen. För att göra det möjligt att besvara frågan "Är förskolan en lämplig arena för föräldrastöd?" blev behovet av att komplettera forskningsdesignen påtaglig. Ur denna process föddes idén att använda ett teoretiskt ramverk från implementeringsvetenskapen. Detta ramverk hjälpte till att förstå processen och skapade möjligheter att vända och vrida på frågeställningen för att kunna fånga olika perspektiv som rörde hela implementeringsprocessen.

Att återvända till den ursprungliga frågeställningen när det hakat upp sig

I projektet var flera organisationer inblandade. Det har därför varit viktigt att behålla en gemensam målbild. Däremot har frågeställningar och vad man fokuserat på inte nödvändigtvis varit detsamma. Därför har det varit av stor vikt att återvända till projektets ursprungliga syfte och frågeställning och klargöra förväntningar på varandras insatser utifrån dessa, vilket givit projektet en oerhörd styrka.

Förankring och effektiv kommunikation på alla nivåer

Det har varit viktigt att arbeta kontinuerligt med förankring. En viktig lärdom har varit att kommunikationen mellan parter behöver vara tydlig med hänsyn till de olika organisationernas kulturer, uppdrag och syn på behov. Till exempel har det inneburit att projektledningen har tagit på sig en roll som katalysator för att skapa broar mellan forskning och förskoleverksamheten. Även den interna informationen mellan projektet, deltagarna och deras chefer har varit viktigt. Former för kontinuerliga uppdateringar har behövts då det händer mycket kring förskolor, till exempel erbjudanden om andra föräldrastödsprogram, nya regler och lagar eller andra satsningar på förskolan som tar tid från förskolepedagogerna.

Ange eventuella hinder för projektet (max 3 st.):

#### Otydligheter i projektägarskap

Vem äger projektet och vem är mottagare av resultatet? Det här är frågor som ställdes många gånger under den första tiden av projektet. Kommunen var projektägare och hade skrivit under ansökan till Folkhälsoinstitutet. I den bemärkelsen var kommunen ägare och mottagare. Men när det kom till var inom tjänstemannaorganisationen som projektet skulle placeras var det inte lika tydligt. Det tog tid innan det landade och projektarbetsgruppen fick en tillhörighet. En anledning var att hela förfarandet från ansökan till beslut gick väldigt snabbt. En annan var att kommunen är så pass stor så att styrning, beställning och produktion är skilda organisationer och projektet involverade samtliga delar.

#### Otydliga mandat för styrgruppen och projektledaren

Eftersom projektet involverade olika organisationer inom kommunen var det oklart vilket mandat styrgruppen hade att besluta om. Det var även otydligt vilket mandat projektledaren hade – från början var exempelvis projektledaren inte med på styrgruppsmötena. Forskningen befann sig samtidigt mycket längre fram i processen vilket skapade en obalans och ömsesidig irritation. Lösningen av dessa frågor tog mycket energi initialt och bidrog till en tröghet i arbetet pga. att det inte fanns klara mandat till att fatta beslut i vardagsarbetet. När väl dessa frågor löstes gick arbetet väldigt mycket smidigare och resultaten lät inte vänta på sig.

#### Brist på stöd från chefer i organisationen

En viktig faktor för hur deltagande pedagoger har kunnat utföra metoden har varit chefers och kollegors stöd. I de fall där stödet varit svagt eller saknats helt har projektarbetsgruppen gått in och tagit en större stödjande roll för att underlätta för pedagogerna. En lärdom är att detta är något som man borde ha tänkt på redan från början och sett till att det fanns en strategi för att säkerställa organisatoriskt stöd för de deltagande pedagogerna.



**Beskriv om och hur överväganden gjorts avseende barnens perspektiv (dvs. har barn och unga fått sina röster hörda?)**

Projektet riktade sig till föräldrar till barn i förskoleåldern, dvs barn i åldern 2-5 år. För så små barn finns inga idag vedertagna instrument för att mäta hur de mår eller upplever t.ex. en insats.

En ansats gjordes dock hösten 2010 i och med en ny ansökan till Folkhälsoinstitutet gällande att undersöka effekter utifrån barnens perspektiv efter att deras föräldrar genomgått ett föräldrastödsprogram. För att göra detta har en doktorand börjat arbetet med att pröva och validera ett interaktivt datorbaserat kommunikationsverktyg som heter 'In My Shoes'. Programmet, som är utvecklat i England, har tagits fram för att hjälpa i första hand barn att kommunicera sina erfarenheter, men även plågsamma händelser eller relationer. Idén var att använda "In My Shoes" och några personer utbildades i verktyget och sedan pilotades det på några barn på deltagande förskolor. Det blev lovande resultat men för att kunna använda verktyget fullt ut för det tänkta syftet behövs en mer omfattande validering.

**Beskriv om och hur överväganden har gjorts avseende jämställdhet i hälsa (skillnader mellan män och kvinnor, pojkar och flickor)**

Traditionellt har forskningen om föräldrar och barn i stor utsträckning fokuserat på mammorna, men nästan alltid har det hetat just "föräldrar". Även om detta håller på att förändras och pappor i större utsträckning inkluderas i undersökningar så är det fortfarande långt ifrån självklart att exempelvis föräldrastödsstudier innehåller ett urval av både mammor och pappor. Föreliggande studier har dock inkluderat både mammor och pappor och lyft fram att det kan finnas skillnader i hur mammor respektive pappor skattar sin egen hälsa, sitt barns positiva beteenden och problematiska beteenden samt hur de upplever föräldraskapet och den vuxna relationen.

Insatserna som erbjöds var universella och riktades till alla föräldrar som hade barn i förskolan och öppna förskolan, oavsett deras bakgrund, kön, upplevd problemtyngd osv. Däremot kunde vi se att det fanns skillnader mellan könen avseende vilka föräldrar som sökte sig till insatsen: mammor som deltog kände sig mer osäkra som föräldrar och upplevde barnens beteendeproblem som besvärligare medan pappor själva upplevde mer depressiva och ångestrelaterade symtom och uppfattade mer inåtvända problem, som ängslighet och nedstämdhet, hos sina barn.

Vi undersökte även effekten av insatsen beroende på barnets kön. Det fanns inga sådana skillnader. Detta är viktigt eftersom utagerande beteendeproblem är vanligare hos pojkar och inåtvända beteendeproblem vanligare hos flickor. Man skulle kunna tänka sig att ett föräldrastödsprogram har bättre effekt på pojkars problem och det fanns även farhågot om att inåtvända problem kan förvärras av vissa program. I studien fanns inga belägg för någondera, vilket är viktig kunskap i sig.

**Beskriv om och hur överväganden har gjorts avseende jämlikhet i hälsa (skillnad mellan olika grupper av människor)**

Särskilda satsningar behövs för att nå sårbara grupper och för att bryta barriärer till deltagande. Sådana insatser främjar det som i den uppmärksammade rapporten från Marmot kommissionen i England kallas för "proportionate universality". Det handlar om att underlätta för de mer sårbara grupperna att ta del av samma intervention genom specifika insatser, som transporthjälp, tolk, barnvakt, etc. Exempel på insatser i andan av att främja proportionell universalitet i Uppsala-studien var att affischerna som sattes upp på förskolorna, samt informationsbladet till föräldrarna översattes till arabiska och farsi. På affischerna fanns även information om tolkhjälp för de föräldrar som önskade fylla i enkäten. Även om utlandsfödda föräldrar i högre utsträckning tackade nej till studien skiljde sig inte deltagare i studien från statistiken i Uppsala län avseende utlandsfödda personer. Möjligen kan detta vara ett resultat av den aktiva rekryteringen av denna grupp. En bit in i projektet kunde seminarier erbjudas på arabiska och detta uppskattades mycket av föräldrarna. Vid några helgseminarier fanns också möjlighet till tolk på arabiska och ryska, något som utnyttjades av föräldrar och framhölls som en bra modell. Vidare erbjöds vid vissa seminarier barnpassning på förskolan. I djupintervjuer genomförda med föräldrar framkom att barnpassningen hade varit mycket uppskattad då det gjorde det möjligt för båda föräldrarna att delta samtidigt.

Andra anpassningar har gjorts utifrån föräldrars önskemål, till exempel att erbjuda insatserna på olika tider på dagen eller andra platser, för att öka möjligheter för föräldrar som annars skulle ha svårt att delta. Det har t.ex. inneburit att seminarium har hållits på eftermiddagar, vilket gjort att föräldrarna kunnat ha kvar barnen på förskolan.



## Vidmakthålla och sprida erfarenheter

Har projektet lett till resultat eller arbetsformer som ni kommer använda i framtiden?	
Ja, till stor del	<input checked="" type="checkbox"/>
Ja, till viss del	<input type="checkbox"/>
Nej, inte alls	<input type="checkbox"/>
Vet ej	<input type="checkbox"/>

Har projektet bidragit till struktur för långsiktighet för <u>delar/insatser</u> som ingått i projektet? Om Ja - beskriv hur!	
Ja	<p>Resultat från projektet visar att förskolan är en lämplig arena för föräldrastöd och att förskolepedagoger har goda förutsättningar att utbildas och arbeta med föräldrastöd via Triple P. För att arbetet med Triple P i förskolan ska fungera långsiktigt har man behövt se över hur det ska organiseras.</p> <p>Det har visat sig svårt för pedagogerna att inom ramen för den ordinarie verksamheten arbeta med Triple P. Därför har två av de utbildade pedagogerna anställts som samordnare med uppdrag att samordna Triple P-insatser i kommunen. Den nya organisationen testas under två år och utvärderas. Syftet är att nå 1000 familjer och samordnarna har fått fria händer i att utveckla denna modell för att erbjuda föräldrastöd via förskolan. Om behovet visar sig vara stort kan organisationen utökas för att säkerställa att insatser erbjuds i tillräcklig omfattning.</p>
Nej	<input type="checkbox"/>

<b>Har projektet bidragit till att en struktur för långsiktighet i kommunens allmänna hälsofrämjande arbete för barn och unga utvecklats (ex. gällande budget/finansiering, integrering i befintliga strukturer, politisk förankring)?</b>	
<b>Om Ja - beskriv hur!</b>	
Ja	<p>Barn- och ungdomsnämnden i Uppsala har tagit beslut om att finansiera fortsatt arbete med Triple P i förskolan under två år med start i januari 2012.</p> <p>Man kan säga att detta är ett helt nytt arbetssätt inom förskolan. Med den nya skollagens krav på ökad samverkan mellan skola och föräldrar finns utrymme att arbeta med föräldrastöd på ett mer strukturerat sätt och här har projektet gjort det möjligt att hitta en metod som tycks gångbar och uppskattad av både föräldrar och förskolepersonal.</p>
Nej	<input type="checkbox"/>

<b>Finns det för 2012 en särskild budget inom den kommunala organisationen för fortsatt arbete med utgångspunkt från resultaten från projektet alternativt för vissa insatsers fortlevnad?</b>	
Ja	<input checked="" type="checkbox"/>
Nej	<input type="checkbox"/>

<b>Kommer kommunen rent generellt även efter projektets slut att involvera forskningskompetens i sitt utvecklingsarbete?</b>	
Ja	<input checked="" type="checkbox"/>
Nej	<input type="checkbox"/>



<b>Upplever ni att det finns ett politiskt intresse för hälsofrämjande arbete för barn och unga i er kommun i förhållande till andra frågor?</b>	
<i>I mycket hög utsträckning</i>	<input checked="" type="checkbox"/>
<i>I hög utsträckning.</i>	<input type="checkbox"/>
<i>I liten utsträckning.</i>	<input type="checkbox"/>
<i>Inte alls</i>	<input type="checkbox"/>

<b>Har det politiska intresset för hälsofrämjande arbete för barn och unga ökat i och med projektet?</b>	
<i>I mycket hög utsträckning</i>	<input type="checkbox"/>
<i>I hög utsträckning.</i>	<input type="checkbox"/>
<i>I liten utsträckning.</i>	<input checked="" type="checkbox"/>
<i>Inte alls</i>	<input type="checkbox"/>

## Spridning av resultat

<p><b>Hur kommer ni som kommun och forskningslärosäte att sprida resultat och erfarenheter från projektet efter dess avslutande?</b></p>	<p>Kommunen och forskningslärosätet har gemensamt satt ihop en större sammanfattande slutrapport med syfte att sprida resultat och erfarenheter. Denna kommer att tryckas upp och finnas tillgänglig som webbversion. Målgruppen är beslutsfattare, folkhälsosamordnare, forskare och andra yrkesverksamma som är intresserade av att göra något liknande.</p> <p>Både projektledning och forskningsledare deltar på konferenser för att presentera projektet. Spridning av resultat sker i vetenskapliga tidskrifter. Ett doktorandarbete har påbörjats och två är under förberedelse till inskrivning utifrån de resultat som finns i Uppsalastudien. Forskarna kommer även att sprida resultaten i samband med sina uppdrag i pågående forsknings- och utvecklingsprojekt finansierade av Statens folkhälsoinstitut. Resultaten kommer att spridas till studenter genom forskarnas undervisningsuppdrag på, bland andra, läkar-, psykolog-, socionom-, och lärarprogrammen, samt till praktiker och forskare genom nationella och internationella publikationer, medverkan i forskarnätverk, och genom att hålla föredrag och workshops för praktiker. Resultaten kommer även att spridas genom kontakter med media.</p> <p>I och med att projektet gått över till ordinarie verksamhet och samordnare anställts kommer även dessa att ha till uppgift att medverka vid olika tillfällen för att presentera arbetet som projektet bidragit till.</p> <p>Marknadsföring i form av foldrar, vykort och affischer har tryckts upp i syfte att göra arbetet allmänt känt.</p> <p>Webbsidan på kommunen, där även projektfilmen och länkar till forskningslärosätet kommer att finnas kvar även efter projektet.</p>
--	--



<b>Hur ser ni att Folkhälsoinstitutet kan medverka/bidra till detta?</b>	<p>Folkhälsoinstitutet kan bidra med att ha information och länkar till vår hemsida på webben.</p> <p>Förrutom att anordna nationella spridningskonferenser även ordna konferenser eller dylikt på regional nivå. Syftet skulle vara att informera om uppdragen från regeringen, vad som hänt samt uppföljning av nationella strategier. Ett annat syfte skulle vara att vara bollplank till lokala aktörer om hur de ska ta sig an uppdrag och nya strategier/riktlinjer för förebyggande arbete när det gäller evidens, samverkan, huvudmannafrågor etc.</p>
--	--

## Syfte och mål

### Ange projektets syfte och mål

**Syfte:**

Syftet var att undersöka om förskolan skulle kunna vara en bra plattform för att erbjuda strukturerat föräldrastöd: om föräldrar och pedagoger skulle ta till sig programmet och om programmet hade effekt på föräldrars och barns välbefinnande. Studien var också den första undersökningen av föräldrastödsprogrammet Triple P i Sverige. Ansatsen som studien använde var också ny: universell prevention där målgruppen tillåts att själva välja om och i så fall vilken form av föräldrastöd de önskar ta del av.

**Mål:**

Målet var att belysa förskolan som arena för föräldrastöd och hälsofrämjande insats och ta reda på olika intressenters perspektiv på att erbjuda föräldrastöd genom förskolan. Målet var vidare att göra en effektutvärdering av Triple P som universell insats med tillåten självselektion. Förväntade effekter var minskade beteendestörningar hos barn, minskad depression och stress hos föräldrar, en förbättrad parrelation mellan föräldrarna och ett mer positivt familjeklimat, förutsatt att man når cirka en tredjedel av målpopulationen.



**Delmål:**

Att ta reda på hur föräldrar uppfattar föräldrastödsprogrammet Triple P och förskolan som arena för föräldrastöd;

Att ta reda på hur förskolepedagoger uppfattar föräldrastödsprogrammet Triple P och förskolan som arena för föräldrastöd;

Att undersöka selektionsmönstret när ett föräldrastödsprogram erbjuds universellt;

Att undersöka om mödrars och fäders uppfattningar om barns beteendeproblem skiljer sig åt samt om föräldrabeteenden har olika påverkan på barnet beroende på barnets och förälderns kön;

Att undersöka programeffekter utifrån tre perspektiv:

- Jämförelse mellan interventionsgrupp (oavsett om man deltagit i Triple P eller inte) och kontrollgrupp;
- Förändringar i kliniska nivåer av problem mellan de olika grupperna;
- Jämförelser inom den grupp föräldrar som tagit del av Triple P före och efter programmet.

## Organisering

### Beskriv hur projektet varit organiserat

#### (styrgrupp, intern arbetsgrupp, extern arbets-/referensgrupp)

##### Styrgrupp

En styrgrupp bildades i början av projektet. Denna grupp bestod av tjänstemän och professionella med olika kompetensområden, medlemmar var nyckelpersoner inom kommunen, universitetet och landstingets barn- och ungdomspsykiatri. Styrgruppen hade som syfte att utveckla ett tvärsektorieellt samarbete samt att representera de olika organisationernas behov som var inblandade i projektet. Styrgruppen träffades en gång i månaden.

##### Kommunens projektarbetsgrupp

Projektarbetsgruppen på kommunen bestod de två första åren av en projektledare och en pedagogisk handledare/koordinator, sista året arbetade endast projektledaren. Projektet placerades på ett uppdragskontor inom kommunen, vilket är knutet till Barn- och ungdomsnämnden, socialnämnden för barn och unga samt utbildning- och arbetsmarknadsnämnden.

Projektledare och forskningsledare har haft regelbundna träffar, projektledare har även medverkat på forskarteamets interna möten när det behövts.

##### Universitetets forskarteam

Forskningslaget har bestått av en grupp med forskningsledare, en post doc, forskningsassistenter samt studenter som skrivit uppsatser för projektet. Forskargruppen har tagit hjälp av konsulter för statistik och språkgranskning.

### Hur har det sätt projektet varit organiserat haft betydelse för genomförandet och resultatet?

Det har varit viktigt med ett nära samarbete mellan projektledningen och forskningsledningen. Det har även varit viktigt med en styrgrupp som har representerat de olika organisationerna där diskussioner utifrån olika perspektiv har getts utrymme samt att styrgruppen har haft regelbundna möten.

Projektarbetsgruppens placeringen inom kommunen, på uppdragskontoret, har varit av betydelse för att kunna erbjuda samtliga förskolor att delta i projektet på lika villkor, oavsett om det har varit en kommunal eller en fristående förskola.



<b>Markera den ungefärliga sammanlagda arbetstiden för de som varit anställda i projektet – totalt inom kommunen och forskningslärosätet.</b>	
1 halvtidstjänst	<input type="checkbox"/>
1 heltidstjänst	<input type="checkbox"/>
1,5 heltidstjänster	<input type="checkbox"/>
2 heltidstjänster	<input type="checkbox"/>
3 heltidstjänster	<input type="checkbox"/>
Fler än 3 heltidstjänster (ange hur många)	3,5 varav 1,5 kommun och 2 årsarbetare på forskningslärosätet 2009.01.01-2012.03.31

## Samverkan

Vilka aktörer har projektet samverkat med?	
Stiftelser, frivilligorganisationer eller idéburna organisationer	<input type="checkbox"/>
Internationella organisationer	<input checked="" type="checkbox"/>
Privata företag/näringslivet	<input type="checkbox"/>
Universitet/högskolor	<input checked="" type="checkbox"/>
Kommuner	<input checked="" type="checkbox"/>
Landsting	<input checked="" type="checkbox"/>
Länsstyrelser	<input type="checkbox"/>
Polis	<input type="checkbox"/>
BRÅ (Brottsförebyggande rådet)	<input type="checkbox"/>
Andra statliga myndigheter	<input type="checkbox"/>
Övriga (Ange vilka i kolumnen intill)	Regionförbundet i Uppsala län

Har samverkan med de aktörer ni angett i er ansökan fungerat? Ge gärna förklaring.	
Ja, i hög utsträckning	Se avsnittet om framgångsfaktorer
Ja, i liten utsträckning	
Nej, inte alls	
Vet ej	<input type="checkbox"/>



<b>Kommunen har – enligt regeringsuppdraget - fått stimulansmedel för att samarbeta med ett Hur ser ni på satsningen som en modell för att utveckla forskningsnära praktik?</b>	
<b>Forskningslärosätets synpunkter</b>	<p>För forskargruppen är det värdefullt att få kunskaper om hur arbetet i en kommun är organiserat och fungerar, både för att kunna förbättra framtida samarbeten och för att ökad kunskap kan hjälpa oss att bedriva "praktiknära forskning", forskning som kan bli verkligt användbar för kommunerna. Universitetets tredje uppgift är att sprida kunskap. Genom kontinuerlig dialog med våra samarbetskommuner har vi lärt oss att kommunicera med såväl politiker som tjänstemän och anpassa vårt budskap efter åhörarnas behov. Som forskare får man också insikt i det kommunala arbetets juridiska och politiska förutsättningar och den förståelsen underlättar framtida projekt där implementering är en del.</p> <p>Deltagandet i styrgruppen var också nyttig erfarenhet: det som är självklart ur forskningssynpunkt kan gå tvärtemot kommunens policy eller visa sig vara i centrum för ideologiska kontroverser.</p> <p>Forskningen kan också ta rollen som en extern betraktare som skapar möjlighet till reflektion och eftertanke om hur arbetet är upplagt, utvecklas och kan förbättras under projektets gång. Ett exempel på detta var när ett teoretiskt ramverk lyftes in i projektet och gav praktiskt vägledning i hur man kunde formulera forskningsfrågor till de upplevda hindren i projektet.</p>
<b>Kommunens synpunkter</b>	<p>Kommunen ser generellt positiv på de vinster som verksamhetsnära forskning kan ge. Ibland kan det dock uppstå en viss diskrepans mellan kommunens å ena sidan och forskningen å andra sidans vilja och önskemål om att undersöka vissa delar. Detta har ibland lett till att det varit svårt att få ihop de olika rollerna, förväntan och uppdragen. För att nå framgång krävs ett nära samarbete med utrymme för diskussioner och reflektioner.</p> <p>I och med denna typ av satsning har det givits möjlighet för kommun och forskningslärosäte att arbeta fram en samarbetsform för att få verksamhetsnära forskning att fungera i praktiken. Samarbetet med forskningsteamet har gett kommunen möjlighet att få externa "ögon" på sin verksamhet och fördjupad expertiskunskap om till exempel tidigare forskningsrön kopplat till det aktuella området.</p> <p>Genom samarbetet med forskningen har man kunnat aktualisera frågeställningar som man normalt inte ställt sig om det genomförts av den egna verksamheten. Resultaten får även en annan tyngd när det är forskare som kommit fram till dem.</p> <p>Det är tydligt att båda parter medverkan med sin expertis, sina erfarenheter och agendor har behövts för att projektet skulle kunna genomföras. Utan universitetets forskning har det inte varit möjligt att ge svar på frågan om insatsen gett någon effekt och utan kommunens verksamhet och allas medverkan har det</p>

	<p>inte funnits någon arena att tillgå eller några förutsättningar för att insatsen skulle kunna implementeras.</p>
--	---

## Förändringar från ursprungsplanen

Markera/beskriv eventuella avvikelser från ursprungliga projektplaneringen	
Projektet har i stort sett följt planen	<input checked="" type="checkbox"/>
Projektplaneringen har ändrats:	
1. Avseende målgrupp (ge även kort beskrivning)	
2. Avseende arbetssätt (ge även kort beskrivning)	
3. Avseende samverkan (ge även kort beskrivning)	
4. Avseende uppföljning/utvärdering (ge även kort beskrivning)	
Projektplaneringen ändrades på grund av:	
5. Ekonomiska skäl	<input type="checkbox"/>
6. Tidsbrist	<input type="checkbox"/>
7. Personalbrist inom egna verksamheten (intern)	<input type="checkbox"/>
8. Personalbrist inom annan verksamhet (extern)	<input type="checkbox"/>
9. Kompetensbrist inom egna verksamheten (intern)	<input type="checkbox"/>
10. Kompetensbrist inom annan verksamhet (extern)	<input type="checkbox"/>
11. Samverkanssvårigheter med externa parter	<input type="checkbox"/>
12. Brist på stöd från ledningen i projektet	<input type="checkbox"/>
13. Brist på stöd från Statens folkhälsoinstitut	<input type="checkbox"/>
14. Annat, notera vad:	



## Stöd från Folkhälsoinstitutet

Har projektet fått tillräckligt stöd (annat stöd än det ekonomiska) från Folkhälsoinstitutet?	
Ja	<input checked="" type="checkbox"/>
Vi har inte haft behov av stöd	<input type="checkbox"/>
Nej	<input type="checkbox"/>
Ytterligare stöd ni sett behov av	

Ange för- och nackdelar med att ingå i projekt som finansieras av Folkhälsoinstitutet! (max 3 av varje)	
Fördelar	Nackdelar
Det har skapat möjligheter för kommun och forskningslärosäte att mötas och hitta samarbetsformer som förhoppningsvis kan vidareutvecklas efter avslutat projekt.	Den korta ansökningsförfarandet är en klar nackdel, detta ledde till att man inte hann förankra ordentligt i kommunen.
Att projektet ingått i ett större nationellt sammanhang och att det varit ett samarbetsprojekt mellan kommunen och forskningslärosäte har gett projektet en annan tyngd än om det skulle genomförts inom den ordinarie verksamheten.	Externa medel riskerar att bidra till mindre ansvar och lägre krav på prestation.
Att få externa medel öppnar upp möjligheter att pröva något nytt, fördjupa kunskaper och testa hypoteser, vilken är en klar fördel med att ingå i projekt som detta.	Risk för att intresset inte blir lika stort som när kommunerna själva finansierar

Övrigt som Folkhälsoinstitutet bör uppmärksammas på

Forskningslärosätet avser att bedriva fortsatt analysarbete samt rapport- och artikelskrivning för de medel som finns kvar hos kommunen. Arbetet kommer att avse en valideringsstudie av kommunikationsprogrammet In My Shoes med förskolebarn i Uppsala, avslutning av den kvalitativa studien föräldrar som inte deltog i Triple P samt ytterligare hälsoekonomiska analyser och artikel om Triple P som universell insats genom förskolan som arena. Slutligen planeras även en artikel om sambanden mellan föräldrarstilar och barns beteendeproblem i en svensk normalpopulation.

## Ekonomisk slutredovisning

Kommun som följt projektiden (1 januari 2009 – 31 december 2011) och därmed avslutat sitt projekt lämnar skriftlig slutrapport inklusive ekonomisk slutredovisning granskad av revisor den 31 mars 2012 till Statens folkhälsoinstitut. Ej förbrukade medel som kommunen och samverkande forskningslärosäte väljer att inte använda för projektets syfte, ska återbetalas till Statens folkhälsoinstitut senast den 15 juni 2012.

Om ytterligare analyser kommer att genomföras inom projektet ska detta skriftligen ha meddelats Statens folkhälsoinstitut senast 1 december 2011. Till denna slutredovisning ska då, även bifogas en detaljerad budget som visar hur kvarvarande medel kommer att användas inom projektet fram till årets slut (31 december 2012) samt vilka resultat som ytterligare förväntas framkomma. En ytterligare redovisning ska då lämnas i enlighet med tidigare utsänt beslut daterat 2011-11-01, senast den 31 januari 2013.

### Instruktioner

Behörigheten hos de som undertecknar den ekonomiska redovisningen skall styrkas genom exempelvis beslut, arbetsordning, protokoll eller dylikt där mandatet för den som undertecknar tydligt framgår.

Den ekonomiska slutredovisningen ska vara granskad av auktoriserad/godkänd revisor. Intyg skall bifogas.

### Projektid som slutredovisningen ska omfatta: 1 januari 2009 - 31 december 2011.

Till redovisningen får inkluderas kostnader med klar bäring på projektet som uppkommit under början av 2012 som ett led i avslutandet av projektet. Redogör för hur beviljade medel har använts.

Alla redovisade projektkostnader ska kunna särredovisas samt styrkas av uppgiftslämnaren ifall Statens folkhälsoinstitut så önskar.

Om Riksrevisionen önskar ska de ges tillfälle till granskning av hur medlen disponerats och få tillgång till de uppgifter som behövs för en sådan granskning.

INTÄKTER	
Intäkter för kommunen (bidragsmottagaren)	Belopp i kronor
Projektmedel från Folkhälsoinstitutet (totala summan för 2009-2011)	9 133 000kr
Bidrag från andra medfinansierare (annan myndighet, stiftelse eller dylikt)	Resestipendium från Atlas för resa till Australien 32 000kr  50 000kr från FHI samt 170000 från Västerviks kommun redovisas under övrigt
Andra intäkter	Forskningen: 4 873 274 från kommunen; 525 558 från Triple P International för översättning, språkgranskning och kulturanspassning av materialet samt



	26 293 diverse kostnadsersättningar	
	Summa forskningslärosäte: 5 425 125,62	
<b>SUMMA INTÄKTER</b>	Summa kommunen: 4 511 726	
<b>Projektmedel som överförs från kommunen till samverkande forskningslärosäte</b>	Enligt avtal med FHI skulle forskningen ha 57% av 9 133 000= 5 205 810 Det har utbetalats totalt: 4 873 274 kr, kvarvarande 332 536 kr har fördelats på arvoden för handledning av forskningsassistenter och översättningstjänster: 89 424,48kr resterande har gått till resor, se under övrigt, samt medfinansiering av utbildning av förskolepedagoger	
<b>KOSTNADER</b>	<b>Belopp i kronor</b>	
	<b>Kommunen</b>	<b>Forskningslärosäte</b>
<b>Personalkostnader</b> (lön, sociala avgifter mm). Ange vad kostnaderna baserats på exempelvis projektanställda, anställda inom egen organisation, arvode till extern personal. Ange även tjänstgöringsgrad, funktion mm.		
Projektledare - Ingela Hagström jan2009-mars 2012 Pedagogisk handledare/koordinator- Linda Larsson jan 2009- okt 2010	1 980 939	
Vikariekostnader för förskolepedagogers utbildning, handledning, inläsning genomförande sept 2009-dec 2011	422 710,80	
Övriga arvoden handledning av personal, övriga tjänster så som översättning	89 424,48	
Anna Sarkadi, forskningsledare (läkare) Pär Bokström Gabriella Varga Johanna Rahmqvist Michael Wells, forskningsassistenter Karin Fängström Cathrine Terreros Jeanette Åberg, psykologer Raziye Salari		3 596 764,88

Inna Feldman, forskare Assistent Marie Blomberg se bifogad tjänstgöringslista		
<b>Summa personalkostnader</b>	2 493 074,20	3 596 764,88
<b>Kostnader för aktiviteter</b> Spalta upp vad kostnaderna baserats på i stora drag exempelvis konferenser, utbildningar, kartläggningar.		
Triple P utbildning av och certifiering förskolepedagoger inkl material	730 856,63	
Omkostnader under utbildning, workshops, konferenser tex resor mat, fika	60 754,59	
Utbildning (Triple P, In my Shoes, Ledarskap IFL) internat samt övriga personalkostnader (intern repr)		211 959,73
Deltagande i internationella konferenser Extern representation (projekträffar och forskarmöten med ej anställda deltagare)		38 041 13 545,61
Ersättning till studiedeltagare - föräldrar och personal (biobiljetter, trislotter, värdecheck, IKEA work)		48 879,00
Externa konsulter (statistik, layout), tjänster (webbenkätverktyg, språkgranskning, etikansökan) samt tolk		391 552,65
Övriga kostnader		47 796,63
<b>Summa aktiviteter</b>	<b>791611,22</b>	<b>751774,62</b>
<b>Administrativa kostnader</b> Ange kostnader i stora drag förslagsvis uppdelat på material, lokal, tryckkostnader		
Marknadsföring samt Material till föräldrar inkl frakt o tull	181 329,19	
Förbrukningsmaterial, licenser, inventarier		59 652,57
Administrativa kostnader, post, telefoni etc	14 083,71	49 596,27
<b>Summa administration</b>		
<b>OH-kostnader</b> Ange för lärosäte samt även för kommun i de fall detta är relevant	86 669	639 421,65
<b>Resor</b>	43 096,09	
Medverkan i konferenser med presentation av projektet	71 592,80	136 040,86
<b>Övriga kostnader</b>		

Kostnader jan 2012-mars 2012 för kommunen		
OH retroaktivt 2010, 2011 jan -mars 2012	116 667	
Marknadsföring, material	8 437	
Medverkan samt presentation på internationell Triple P konferens deltagare:		
Anna Sarkadi - forskning		
Karolina Jeppsson- forskning		
Inna Feldman - forskning		
Karin Fängström - forskning		
Ingela Hagström-kommun		
Anna Hanning- Triple P samordnare 2012-2013 kommun		
Agneta Nyberg- Triple P samordnare 2012-2013 kommun		
Maria Norrman- Erixson chef - Triple P verksamhet 2012-2013 kommun		
Inger Jonsson - chef förskolan kommun		
Åsa Fichtel - styrgruppsmedlem kommun	118 514,78	
Resor Sverige konferens presentation av projektet	1 093,14	
Lön projektledare, ersättning för förskolevikarie: försenad faktura	73 041,23	
Övriga administrativa kostnader	1 064	
Pengar från Västerviks kommun, enligt budget: 2 platser för Grupp Triple P: 34 350kr inräknad ovan under Triple P utbildning. Restpengar förs över till forskningslärosäte, se avtal	116 650	
Avsättning av materialkostnad av Grupp Triple P, se avtal ovan	19 000	
FHI pengar 50 000 betalas tillbaka till FHI	50 000	
Resterande pengar betalas till forskningslärosäte enligt avtal, se bilaga. Dessa redovisas av forskningslärosätet 2013 enligt avtal med FHI		
Ännu ej bokförda, periodiserade kostnader:		
Lön Karin Fängström 50%+ Anna Sarkadi mars 35% - rapportskrivning		46 619,25
Lön Pär Bokström bokkapitel om förskolan som arena för föräldratsöd (överföring till Uppsala universitet för ersättning av lön)		74365,90



Layout & tryck		70 800,00
<b>TOTAL SUMMA KOSTNADER</b>	4 185 922,9	5 425 036,38

## Namnunderskrifter

Ort och datum

Underskrift av bidragsmottagare/projektledare i projektkommunen

Namnförtydligande

---

Ort och datum

Underskrift av projektkommunens firmatecknare

Namnförtydligande

---

Ort och datum

Underskrift av för projektet ansvarig forskare

Namnförtydligande

---

Ort och datum

Underskrift av auktoriserad/godkänd revisor

Namnförtydligande

---

## Bilagor

Till slutrapporten bifogas följande bilagor:

Utlåtande från revisor

Rapport över faktiska iakttagelser, Helene Westberg

Bilaga till den ekonomiska rapporten

Redogörelse för årsarbete inom projektet 2009-2012

Avtal, etc

- Missiv Avtal avseende föräldrastöd genom Triple P 2012-2013
- Internavtal avseende föräldrastöd genom Triple P 2012-2013
- Avtal avseende utvärdering av föräldrastöd genom Triple P 2012-2013
- Överenskommelse avseende övertag av samordningsuppdraget för hälsoekonomisk utvärdering av Group Triple P från Uppsala kommun

Triple P-material

- Handledningsmanual Triple P
- Deltagarhäfte Triple P
- Utbildningstillägg till Triple P-utbildning

Uppsatser, artiklar etc.

- "Barns prosociala beteende, ineffektiva föräldrastilar och föräldrars känsla av self-efficacy i föräldrarollen - en effektstudie av Triple P i förskolan", Jeanette Åberg
- "Barns sociala utveckling och emotionella symtom i relation till föräldrastil och föräldrars psykiska hälsa - en sambandsstudie", Linda Ahlstrand & Jenny Brithell
- "Förskolan - en arena för föräldrastöd? Förskolechefers tankar om utvidgning av förskolans uppdrag", Marcus Dencker, Jakob Moström & Margareta Nobell
- "Förskolan är en given arena för föräldrastöd", Anna Sarkadi
- "Föräldrakonflikter och beteendeproblem hos barn i förskoleålder", Emily Noble
- "Föräldrastöd i förskolan - ett lyckat koncept", Anna Sarkadi
- "Föräldrastödsprogrammet Triple P i öppna förskolan - en pilotstudie", Maria Bäckström Karlsson & Claudia Johnsson
- "Kunskapshunger och vardagsproblem motiverar dagens medvetna föräldrar. En kvalitativ intervjustudie av deltagande i Triple P", Johanna Rahmqvist
- "Parenting Scale: Which Version Should We Use?", Raziye Salari, Anna Sarkadi & Cathrine Terreros
- "Utagerande beteenden bland barn och mammors och pappors ineffektiva fostranstrategier", Cathrine Terreros